

Cehennemde Umut: Trans X İstanbul

Hakkı Özdal – Radikal

http://www.radikal.com.tr/hayat/cehennemde_umut_trans_x_istanbul-1186798

Salı, 15 Nisan 2014

İstanbul Film Festivali kapsamında dün akşam prömiyeri yapılan 'Trans X İstanbul' filminde, Ebru'nun deneyimin soğukkanlılığıyla söylediği o söz, meselelerin 'en başı'na, sık sık dönmeye ne kadar zorunlu olduğumuzu gösteren bir uyarı levhasına dönüşüyor: 'Hayatımızın hiçbir değeri yok'

İstanbul Film Festivali kapsamında dün akşam prömiyeri yapılan 'Trans X İstanbul' filmi ve bu ilk gösterimi neredeyse 'politik bir aktivite'ye çeviren coşkulu izleyicileri hakkında bir yazı bu... Bu yüzden kısa ve zorunlu bir açıklamayla başlamakta yarar var: Sinema eleştirisi haddim değil; ancak ve sadece bir 'izleyici' olarak bu filmin bende yarattığı etkiyi ve filmi birlikte seyrettiğim kalabalıktaki devinime dair izlenimlerimi aktarıyorum. Bunu yaparken, sinemaseverlerden ve özel olarak da bu filme emeği geçenlerden peşin bir 'af' diliyorum.

Film, dün (pazartesi) akşam saatlerinde Beyoğlu İstiklal Caddesi üzerindeki Atlas Sineması'nda gösterildi. Ama gösterimden saatler önce sinemanın bulunduğu hana gelenler caddeye taşan bir kalabalık oluşturuyor... Filmde rol almış trans oyuncular, prömiyer gecesi için özenle seçilmiş kıyafetleri ve az sonra filmi seyredince nedeni çok daha net anlaşılacak olan neşeli heyecanlarıyla koşuşturuyorlar. LGBT ve insan hakları aktivistlerinden, öğrencilerden, ailelerden oluşan büyük kalabalık, giderek daha çok İstiklal Caddesi'ne taşıyor... Ve bir süre sonra 'eşyanın tabiatı' vuku buluyor, sloganlar başlıyor! Film bekleyen kalabalıktaki çeşitliliğe zaten bir süredir 'ilgi' göstermekte olan ve çoğunluğu Arap turistlerden oluşan 'ahali' bunun üzerine telefonlarıyla kendi 'kısa filmlerini çekmeye' başlıyor! Ve sivil polisler birer asayiş yengeci gibi ilişiyorlar kalabalığın yakınına, Gezi'den beri dinmeyen o fobi gözlerinden okunuyor.

Sonra kalabalık, çırpıntılı bir dere gibi salonun içine dökülüyor; koltuklara, merdivenlere ve yerlere oturuluyor; perde açılıyor ve 2 saat sürecek acılı, sevinçli, yaralı, neşeli, korkutucu, umut verici ve başka pek çok duyguya gark edici film başlıyor.

Avcılar... 'Fuhuşa tepki gösteren mahalleli' olarak destelenmiş bir grup insan, transların oturduğu site önünde eylemde! Tekinsiz bir akşamda, perdelerinin arkasında kameranın önünde endişeyle bekliyorlar. Yönetmen Maria Binder, 9 yıl önce tanıştığı Ebru'yla birlikte, onun ve arkadaşlarının

hayatındaki zorlukları belgelemek için Türkiye 'de ve 2012 ekim ayındaki bu tacizkar gösteriler de dahil pek çok hayati 'an'da kayıttı. Buna 'şans' mı demeli, yoksa bizatihi 'konu'dan kaynaklı bir 'bolluk'la çakişma mı?

Çoğunlukla bir omuz üstü kamerasının eşliğinde, İstanbul'un tüm cehennemlerinde gezen Ebru'nun peşinden koşuyoruz. Avcılar, Tarlabası, Taksim... Tutamak noktasında 'Ebru'nun durduğu bir pergel, İstanbul'a, onun yoksulluklarına, 'kentsel dönüşüm'ün yol açtığı kültürel ve insani yıkıma; cinsel ayrımcılığa, nefrete ve sinsi düşmanlıklara; taş kalplere, önyargılara ve şiddete; aileye, okula ve devlete; önyargılara, klişelere, Kürtlere, Türklere, Türkiye'ye doğru açılıyor...

Ebru'nun başdöndüren enerjisinin arkasında bıraktığı 'su izi'yle İstanbul'un en 'zorlu' sokaklarına sürükleniyoruz... O sokaklarda Maria Binder'in, sanki 'kalbi titreyen bir insanın gözü gibi' kullandığı kamerasından; sefaletin, korkunun, haksızlığın ve tüm bunların yıldırıcı baskısına karşı direncin ete kemiğe bürünüşünü izliyoruz... 'Benim diyen bıçkınların' boynunu içeri çekerek gezeceği sokaklarda, zaman zaman maskülen bir kadın heybetiyle geziyor Ebru ve herkesin gözü önündeki bir gerçeği, üstündeki bütün ikiyüzlülük tozlarını üfleyerek bir kez daha açığa çıkarıyor. Ev sahiplerince kapı dışarı edilmek istenen, bıçaklı saldırıların ardından akıbeti belirsiz, hastane kayıtlarında isimsiz aranan, komşularının saldırısına uğrayan arkadaşlarının, ve tanımadığı başka başka insanların peşi sıra gezdikçe; karakolda, mezarlıkta, hastanede... Ve bengi bir dönüşle, yıllar önce tüm hatıralarıyla birlikte silindiği 'baba ocağı'nda, Zonguldak'taki ailesinin evinde, annesinin ve kız kardeşinin karşısında... Tüm buralarda, hakikati arayan ve onu her bulduğunda en acı yanlarını haykıran bir direnişçiye dönüşüyor.

Seyirci, içtenlikle yapılmış bu filme kalbiyle karşılık veriyor. Kıyamet gibi alkışlar, kahkahalar, ısıklıklar, ağlayanlar... Birçoğu bizzat yaşamlarından klonlanmış anlara tepki veriyor. Bir insan hakları aktivizmine dönüşüyor oradaki etkileşim. Dışarı çıkan herkes, trans, gay, lezbiyen ya da hetero, hakları ve bunları savunma yöntemleri konusunda daha cesur, daha istekli!

Gezi direnişine, orada kurulan komüne ve parkın içindeki yaşamın polis şiddetiyle dağıtılmasına uzanan haziran günleri de kayda alınıyor. Merkezinde bir 'birey' olan ama kollarını tüm topluma açan o pergel, problemin dairesini usulca çiziyor. Güldürü, politik zekaya ve etkili toplum eleştirisine dönüşüyor, sefil dramlar mizaha...

Alman yönetmen Maria Binder'in 85 yaşında emekli bir hemşire olan ve tüm sürece katılan annesi Margarethe ile birlikte temeli atılan 'Translar için huzurevi' umut veriyor. Ve 85 yaşındaki annenin, 5. kattaki o evin dik merdivenlerini tırmandıktan sonra kızına söylediği "gelecekte seninle farklı işler yapmalıyız" sözündeki o rafine yaşam sevinci.

Trans hakları, kadın hakları ve azınlık hakları için bir şiir çıkıyor ortaya... Ebru'nun deneyimin soğukkanlılığıyla söylediği o söz, 'Hayatımızın hiçbir değeri yok'; meselelerin 'en başı'na, yazık ki 'en geri'sine sık sık dönmeye ne kadar zorunlu olduğumuzu gösteren bir uyarı levhasına dönüşüyor:

"Hukuk önünde herkes eşittir ve hiç bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın eşit olarak korunma hakkına sahiptir."